

un model de recuperació i inventariat dels camins ramaders a Catalunya.

Per dur a terme el projecte es va constituir un grup de treball format per l'administració i els agents socials i significatius del territori. Fins a trenta persones n'han estat membres. L'objectiu del grup de treball ha estat aportar coneixements, cartografia, continguts i propostes per a establir bases i propostes sòlides d'actuació en l'àmbit de la recuperació dels camins ramaders a Catalunya.

En col·laboració amb els membres del grup de treball, des del projecte n'han sorgit dos materials. D'una banda, s'ha elaborat un catàleg de recomanacions i propostes d'actuació en cadascun dels àmbits que engloba la transhumància i la ramaderia extensiva. Els àmbits temàtics debatuts i d'on en sorgeixen propostes s'estructuren en tres blocs temàtics: la infraestructura (inventari i cartografia), la gestió i els usos econòmics (ramaderia i nous usos) i el patrimoni cultural i paisatgístic.

D'altra banda, a través de la recopilació de fonts cartogràfiques oficials i no oficials d'arreu del territori català, s'han elaborat dos mapes: «Xarxa de Camins Ramaders de Catalunya», que recopila totes les fonts cartogràfiques rebudes, i «Camins ramaders a Catalunya: Eixos principals», obtingut a partir del creuament del primer mapa amb l'històric dels grans eixos de Vilà Valentí.

Aquests resultats es varen presentar en una jornada de celebrar a Lleida el 7 d'octubre de 2010, on a més, es varen exposar diferents experiències de recuperació dels camins ramaders, com ara la iniciativa que es duu a terme des de diferents municipis del Berguedà impulsada per l'ajuntament d'Avià, o la del Grup de Treball de Transhumància de Solc, al Lluçanès, o la del grup d'antropòlegs de la Universitat de Barcelona al voltant del llibre i l'exposició «Transhumàncies al segle XXI», entre d'altres.

Seguint un dels objectius del projecte, que és difondre tot aquest coneixement al conjunt de la societat, tota la informació es pot descarregar a la pàgina web de la Fundació del Món Rural (www.fmr.cat).

DE BOUS I CULTURA NACIONAL

Carles Riera

La recent prohibició de les curses de bous a Catalunya convida a la reflexió sobre el nostre present i sobre el que pot esperar-nos en el futur a nivell cultural i, en conseqüència, a nivell polític.

No em vull estendre, per més que sí vull fer-ne esment, en la paradoxa que una de les primeres iniciatives legislatives populars que prosperen i assoleixen l'aprovació institucional en una part del nostre país, sigui sobre aquesta matèria i no sobre altres temes, sens dubte, més estratègics per a la nostra societat, el nostre territori i el nostre futur polític nacional, que no han tingut la mateixa sort.

Tampoc podré aprofundir sobre l'argument que la cultura dels bous està profundament arrelada en la tradició popular mediterrània en general i en la dels Països Catalans en particular, que crec abastament demostrat. Sí, de la Mediterrània, a la qual pertanyem malgrat els continuats intents d'identificar-nos i de confondre'ns amb la cultura i les societats del centre i del nord d'Europa. Espriu, homenot digne de gran reconeixement i respecte, ens va fer un gran mal introduint, en plena Transició, aquell dilema entre la terra i la gent brutes i netes, reforçant l'ideal de pertinença al nord net en detriment del sud brut. Em sento molt més proper a Fuster i Estellés, homenots universals, humanistes, il·lustrats i europeus i a l'hora identificats amb el nostre tarannà i amb els nostres valors de poble del sud. Un sud que inclou en l'espai públic l'instint, les emocions i el pensament, no dissociats, components indescribibles de la convivència, la feina, el menjar, la festa, l'amor, el dol, la lluita i del canvi, amb totes les seves expressions culturals, les dels de sempre i les dels nous, que es comparteixen i que es confronten, construint comunitat i poble. Un espai públic que inclou la natura i la convivència dels humans amb ella, que inclou la vida i la mort, en el dia i en la nit, igualment vius.

És sobre aquest espai públic que vull parlar. Un espai públic que ens estan manllevant i amb ell la nostra cultura i el país.

Els antibous són només una petita mostra d'aquest procés d'expoli cultural que fa temps que patim. D'ells només diré el que crec que la meua àvia hagués dit si els hagués vist: «quina fila que fan aquests!». La seva iniciativa forma part de la progressiva imposició de la

cultura del nord que pateix el nostre país. Una cultura de doble moral basada en l'higienisme públic i la perversió privada, amb la variant de la privatització de certs espais públics, propis o foranis, per a l'expressió de certes perversions privades. El turisme dels foranis a casa nostra garanteix la rendabilitat i per tant la legitimitat de determinades activitats incíviques en espais públics privatitzats amb aquesta finalitat, i el turisme dels locals cap a colònies turístiques fora d'Europa permet l'expressió de les nostres ànsies incíviques, explotadores i violadores en territoris que ens fan anònims.

En aquest context, la intervenció de l'Estat en l'espai públic té clares finalitats perfectament calculades: davant el seu fracàs en la regulació de l'economia i de les desigualtats socials, regular l'espai públic de manera que no puguí acollir presències, convivències, expressions i accions que mobilitzin el conflicte i mostrin alternatives; combinar higienisme, sota la seva nova denominació de civisme, i mercantilització, de manera que l'espai públic esdevingui lloc de pas i no d'estada, de negocis privats i no d'economies popu-

lars, d'espectacle i no de festa, de trànsit i consum i no d'autoorganització i mobilització, al servei de les elits. El moviment antibous és totalment funcional per a aquestes polítiques públiques. Contribueix al discurs de la higiene en l'espai públic i posa el focus en una forma de violència que distreu l'atenció sobre altres violències que el nostre sistema exerceix dins i fora per tal de mantenir les actuals relacions de poder. A més ens allunya de les nostres arrels culturals i ens apropa a la cultura del nord. Contribueix a la fragmentació cultural i social del país. Tot això ens fa culturalment més febles i, per tant, políticament més vulnerables.

Una altra dimensió de la qüestió és el reforçament de la identificació entre catalanisme i independentisme i negació de la pertinença al sud en general i a la Mediterrània en particular, potenciant els vincles amb l'atlantisme, el sionisme i les cultures del nord com a referents del nostre projecte nacional. Em pregunto què en quedarà del nostre país, fins i tot independent, si no és sencer i si perd les seves arrels culturals. Probablement esdevindrà un simple àmbit de gestió d'un sistema global i homogeni en el que només existirem precàriament. D'altra banda, és un fals debat la qüestió de l'espanyolització de les corrides de toros, que formen part de la cultura dels bous a casa nostra, com també ho seria la pretensió de foragitar de la nostra cultura nacional les falles pel fet d'haver estat també espanyolitzades durant un llarg període, o com també ho seria la desafecció culer per causa de la lleialtat espanyola d'alguns dels seus jugadors i de gran part dels seus directius. El repte no és desentendre'ns sinó catalanitzar-les.

Saltem a la plaça que ve el bou!

ANTONI ANQUELA EN EL RECORD

El passat 4 d'agost moria Antoni Anguela Dotres, cap del Servei de Patrimoni Etnològic del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana (CPCPTC) de la Generalitat de Catalunya.

L'Antoni havia estat una persona important en el procés de coneixement i difusió de la cultura popular a Catalunya en els darrers trenta anys. Estretament vinculat al món sardanista –com a director de la revista SOM, president de l'Agrupació Cultural Folklorica de Barcelona i directiu de la Federació Sardanista de Catalunya, entre altres activitats–, va dirigir el Centre de Documentació i Recerca de la Cultura Tradicional i Popular –creat per la Generalitat de Catalunya el 1983, després de la celebració del Primer Congrés de Cultura Popular i Tradicional– fins a la seva integració al CPCPTC. Antoni Anguela es va fer càrrec d'un centre dedicat –superant els tòpics– al foment de la recerca en el camp de la cultura tradicional i popular, la formació d'un arxiu d'abast nacional, l'edició de publicacions i l'organització d'exposicions i activitats de divulgació. Amb l'experiència del Centre, el Toni Anguela personifica prou bé la descoberta de la riquesa i la complexitat dels costums festius, les pràctiques culturals o les formes de vida que englobem sota conceptes com cultura popular o patrimoni etnològic.

Amb la seua mort perdíem una persona amb capacitat, bon tracte i persistència en la seva tasca.

El trobarem a faltar molts cops.

